

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Hieronymi Dandini Cæsenatis E Societate Iesv De Corpore
Animato Lib. VII.**

Dandini, Girolamo

Parisiis, 1611

XVIII. De mammillis

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95641](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95641)

portunum omnino fuerit redire. Dicitur est de organo procreationi dicatis, quibus tunc in utero concipiatur fetus, tunc intra uterum conceptus nutriatur. Consequens est & de illis dicere, quibus in lucem editus tandiu sustentetur, quousque mandere ac cibum sumere ipse poterit. Quamdiu utero quasi sepultus vivit, sanguine vescitur, quem umbilici venis & utero matris trahit. Inde in lucem prodians nutritur lacte, quod ex mamillis fugit. Ideo vituperis omnibus insunt, ouiparis non item: quoniam, ut est in cap. 11. libri quarti de partibus, lacteus ille cibus continetur in ovo. Ut quamvis mamilla inter organa generationi dicata minime numeranda sint, cum ad fetus gignendum nil conferant: ad ea tamen quoquo modo referantur, aut cum illis certe magnopere coniungantur; quippe fetus genito statim sunt cum primis necessariae. Et vero in homine quidem ea in thorace conspiciuntur; at in bestiis ferè in imo ventre, & quidè propè generationis loca consistunt. Quare si cetera hæc intuearis aut disseces animalia, de mamillis fuerit tibi in imo ventre dicendum. Quod si de illis in homine quoque dixeris, qui hoc loco præsertim consideratur, thoracis consideratione ingrediens, hæc autem dicitur *ad 20. papilla*, quod est salter: quod cor in eo contentum perenni agitur motu & quasi saliat.

Mamilla
cur n. n.
ouiparis.

Thorax
cur di-
ctus.

DE MAMILLIS.

CAPVT XVIII.

Amilla igitur seu mamma & vbeta in homine pars thoracis non sunt, sed exteriori ad ossis pectoris latera thoraci & inferiori parti muscoli brachium pectori admouentis ferè incumbunt. Quibusdam verò mulieribus ad medium pectus accedunt. Semiglobi figuram habent, nisi magnopere lacte redundant. Tunc enim eas propè dixeris integrum globum abluere. Papilla velut breuis quidam processus, quo suscepto lac infans fugat; medio loco infixa est. Hæc in virginibus rubet, liuet in lactantibus, in senibus nigricat. Glandosa & fungosa in feminis præsertim substantia constant, ad conficiendum & continendum lac perquam idonea.

Inter glandes numeravit Hippocrates in libro de glandulis, eundemque usum præstare voluit & vniuersi corporis absorbere sordes. Quare, inquit, si morbus aut calamitas alia mulieribus mammas adimat, vox ipsarum asperior redditur, & humores in gulam feruntur, & multò vexantur sputo, & caput dolent, & ab his ægrotant. Sed non tam glandes sunt, quam glandosa corpora: sicut & renes & testes. Duo hæc namque glandium genera distinxit quoque Galenus in 16. de usu partium libro cap. 2. quædam excipiendis excrementis, rigandis partibus, sulciendis vasis dicata sunt: alia succis quoque vitilibus gignendis comparata: illæ glandes propriè sunt, hæc glandosa potiùs corpora.

Itaque si superfluum & noxium excipiant humorem mamma, secundarius is est vsus; propria

Sicut.

Figura.

Substantia.

Duo gla-
dium ge-
nera.

vsus.

verò actio lac bonum gignere. Multò vbiq; re-
ferta sunt adipe, venis plurimis, arterijs per pau-
cis ac neruis intexta. Venæ ab axillam partim ac-
cedunt; partim ab ea; quæ per summum ducitur
humerum: aut etiam ex illis, quæ per iugulum des-
cendunt ad pectus. Hæc namque omnes pectoris
musculis & cuti infertæ ad mamillas perueniunt
longo nimirum ductu, quemadmodum in cap. 10.
& indicati libri obseruauit Galenus, ut diuturniore
mora & consuetudine conferente vale perfecta
fieret sanguinis coctio, quam lactis natura pos-
tulabat. In bestiis verò, quibus hæc in inferiori
ventre sunt, ex duobus illis ducuntur truncis, qui
descendunt in crura. Quæ enim peritonium per-
forant, sursum vtrinque ratham ad abdominis
musculos mittunt, qui mamillas quoque ingre-
diuntur. Venas nonnullas, sed obscuras ac repertu
difficiles comitatur arteria. Nervi à subiectis mus-
culis porriguntur. At papilla potissimum ex 4. ferè
costarum interuallo insignior offertur: ut vehemen-
tiore ibi sensu posito præptiores essent matres ad
lac præbendū infantibus. Delectatione scilicet al-
lectæ; quam tenellorū infantis laborum & linguæ
contactu essent persensuræ. Cutis quoque hæc
ob causam ibi tenuior.

Sanguis ad mamillas ductus mutatur in lac, tum
à propria glandosa illius substantiæ virtute; sicut
de testibus semen, icorèque sanguinem elabo-
rantibus antea dictum est: tum verò à perenni
thoracis motu; quo magnopere concutitur & ca-
lescit: ac demum à vehementi proximi cordis ca-
lore. quæ fortasse est causa, cur per pauca & obs-
cura illuc ducantur arteriæ. Vix enim corde tam
propinquo opus eis erat. Atque hic est præcipuus
mamillarum vsus, lactis generatio infantiumque
nutritio. Quam ob causam non magnopere mari-
bus, sed magis fœminis; nec paruulis ad gestan-
dum fetus inceptis, sed grandioribus ad præ-
creandum aptis turgescunt & attolluntur; quor-
um facta sunt ostendentes. Et in matribus item,
cum primùm pubescunt & semen emittunt, non
nihil exurgunt & grandiores fiunt.

Cur autem in pectore homini, bestiis non item,
præterquam simia hominis fortasse annula (Ari-
stoteles in 2. historia libro cap. 1. soli homini dixit)
condite fuerint; duè in quarto libro de partibus
cap. 10. extant rationes. Altera; quod homo la-
tum & amplum habeat pectus; bestie angustum &
acutum inter crura, quibus incedunt. Altera; ut
cordi operimentum essent & propugnaculum.
Prior sanè optima est: maximum enim inces-
sui impedimentum bestiis attulissent. Posterior
idcirco non parum suspecta, quod si cor tegere &
propugnare voluisset natura, non lateribus, sed
medio apposuisset pectori: cumque tegmen ad-
esset & propugnaculum osseum, durum, & robu-
stum; quid opus erat carneo, infirmo & imbecil-
lo? Alias ego rationes subijcerem. Primam, quod
copiosissimum eò per thoracis vasa insluit sanguis
ad lactis generationem. Alteram; quod cum ere-
ctæ homo sit statura, in infimo ventre fuissent illi
nimis molestæ, tum gestatu, tum vsu. quo enim
modo lactarentur infantes? Nec ferret humanus
pudor nudata pudenda; nec incòmodus lactatus
tolleretur. At dum ex pectore pendent, gestantur
sine molestia, & abest pudor. Neque fœtilli animali

Vas.

Papilla.

Lactis ge-
neratio.

Sicut.

manibusque vltro locus opportunior aut commodior vllus erat. Tertiam; quod si in imo fuissent ventre, tum concubitus, tum incessus, difficiliores extitissent: in pectore nec amplexum nec vllum brachiorum vsu impediunt; nec verò ad venerem parum alliciunt; &, vt habet Plutarchus in libello de amore proles, potest mater simul & filium alere, & amplecti & osculari, adde & gestare. Accedebat & illud non leue emolumentum, quod thoracis motu cordisque propinquo calore generatio lactis non parum promouebatur. Denique eo loco posita non paruo futuræ erant humano corpori ornamento: quod tum in maribus, tum in feminis manifestum est.

Numerus. Tam cur homini & animalibus permultis binæ sint, alijs multò plures; ratio est partus alendi paucitas aut multitudo. Illarum autem vna est dextra altera sinistra; harum vnus ordo in dextro, alter in sinistro latere, vt in canibus & suis. Aut quoniam, vt Aristoteles tradidit, binæ sunt corporis partes, dextra & sinistra; organaque omnia bipartitò diuisa. Aut quoniam, vt significauit Galenus in 14. libro de vsu partium cap. 4. alendi atque educandi foetus instrumenta æquum est ijs respondere, quæ procreationis fuerunt: duobus inquam testibus duplicique vteri sinui duas aut certe duplici serie dispositas mamillas.

Tamen. Quare cum vtero hæ quoque crescunt: & puellis perexiguæ sunt & vix vllæ: grandioribus ad pariendum aptis, quemadmodum ad libidinem vterus incitatur, sic attolluntur mamilla; vt verum compactæ & ferè absque lacte duriusculæ: hincque etatem ad coitum accommodatam voluit Aristoteles in quinto & septimo de historia & quarto de procreatione in feminis cognosci; vt in maribus ex testibus, mutatione vocis, & pubescentia. At suscepto femine si conceperint, quæ ratione sensim magis ac magis exurgit vterus crescente foetu; eadem turgescunt illæ ac lacte magis implentur: maximè que cernuntur & mamilla; & vterus, vbi perfecto foetu pariendi tempus aduenit. Quod sanè ex admirabili partium harum consensu prouenit: instinctuque naturæ, quæ ad eundem finem, hoc est propter foetum ac sobolem extruxit vtramque: non autem, vt in cap. 8. eiusdem libri conatus est explicare Galenus, propter easdem venas, quæ tum ad vterum, tum ad mamillas deducantur. Neque enim rem ita habere dissectio manifestat. Sicut & necessaria persuadet ratio minime fieri posse id, quod in septimo de historia cap. 11. affirmatum est ab Aristotele; vt pilum in poculo fortasse haustum mamillis reddat mulier. Etenim non solum per tot tamque angustos meatus nequit is duci: verum etiam tam accuratas coctiones, quæ in ventriculo & icore sunt extrematæque fecernunt omnia, noxia hæc & excrementosa substantia non euaderet; neque cum vtili alimento traduceretur atque à venis alliceretur.

DE LACTE.

CAPVT XIX.

Lac verò mamillis contentum in earum consideratione prætermittendum non est. Excrementi vtilis genus est hoc, vt & semen & sanguis menstruus. Quæ excrementa vocantur, quod animali, in quo sunt, superflua sint, atque ex redundante materia consistunt. Vitia tamen alteri sunt conseruanda que ac propaganda species necessaria. Semen inquam & menstruus sanguis gignendæ, lac educandæ soboli. Lactis, inquit, Philosophus in 4. libro de animalium procreatione cap. 8. naturam eandem esse quam excrementi, ex quo vnunquodque gignatur, apertum est. Eadem enim materia est, quæ alit & ex qua procreationem natura constituit: eaque sanguinis humor in sanguinem habentibus est. Lac enim sanguis coctus est, non corruptus. Propterea paulò post subiungit. Nec lactantibus sunt purgationes menstruæ, neque lactantes concipiunt; etsi conceperint, lac extinguitur: quoniam eadem lactis & menstruum natura est. Natura autem non tam largè profundere potest, vt anceps sit: sed si alterutram in partem fecernitur, in alteram desit necesse est, nisi quid violentum acciderit.

Ex his tamen non licet statim colligere, in ijs omnibus reperiri lac, in quibus est semen aut menstruus sanguis. Quoniam tum in eodem loco, tum pluribus multò in cap. 20. lib. 3. de historia in hanc sententiam loquitur idem ipse Philosophus. Quæ lac habent omnia, mamillis id continent. Mamma autem ijs data sunt, quæ animal & intra se concipiunt, & in lucem edunt. At ea, quæ oua pariunt, aut ouo intus concepto animal post in lucem excludunt; hæc & mamillis carent & lacte; vt pisces & aues. Deinde in maribus abundat semen, lac ferè non gignitur.

Quamquam tum eodem in loco Philosophus, tum in cap. 12. libri primi in ijs quoque affirmet gigni interdum posse. Quippè tum in Lemno insula capro ex mamillis tantum lactis emunctum fuisse scribit, vt colostrum inde conficerentur. Tum etiam viris post pubem nonnullis exiguum expressum fuisse, perque suctum frequentiore aliquibus vel multum prodijisse commemorat: nec semel se comperisse Andream Vesalius testatur in lib. 5. cap. 8. & Hieronymus Cardanus in 12. libro de subtilitate, Antonium quendam Benzum narrat trigessimum quartum agentem annum, ex cuius mamillis tantum profuxerit lactis, vt infantem ferè lactare posset: nec effluxisse modò, sed impulsa prorupisse. Neque multò antè ex viris fide dignis accepimus viros in Brasilia tantum habere lactis, vt ipsimet suas alant proles. Quod videri mirum non debet. Siquidem eodem modo mas, quo femina, mamillas habet glandosa constantes substantia ad continendum coquendumque lac aprissima, & Americus quintus rex Hierusalem non minores, quam feminas dicitur, habuisse mamma. Sed femina, vt Hippocrates habet in li. de Natura pueri, & in lib. de glandibus, & Arist. in 1. de hist. cap. 12. rariorem habet,